

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

PROCESUL-VERBAL nr. 38 A al ședinței publice a Consiliului Audiovizualului din 13 octombrie 2023, ora 11:00 mun. Chișinău

TOTAL MEMBRI PREZENȚI: 6
TOTAL DECIZII ADOPTATE: 1
DECIZII ANEXATE: 317

PREȘEDINTA ȘEDINȚEI: Liliana VIȚU-EȘANU.

MEMBRII PREZENȚI: Tatiana CRESTENCO, Orest DABIJA, Ruslan MIHALEVSCHI, Eugeniu RÎBCA, Larisa TUREA.

MEMBRII ABSENȚI: Ana GONȚA

SECȚIA ASISTENȚĂ CONSILIU: Olimpia MORARU (șef SAC).

SECȚIA JURIDICĂ: Grigore CHIȚANU (șef SJ).

INVITAȚI: Marian Bucătaru, avocat PP „MAN”.

Mențiune cu referire la Procesul-verbal nr. 38 A:

Procesul-verbal nr. 38 A al ședinței CA din 13 octombrie 2023 este întocmit separat și include chestiunea nr. 3 de pe ordinea de zi: *Cu privire la rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a sesizării Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională.*

Procesul-verbal nr. 38 al ședinței CA din 13 octombrie 2023 include 10 chestiuni și 10 decizii.

Dna Liliana VIȚU-EȘANU, președinta ședinței, a constatat caracterul deliberativ al ședinței și a pus la vot aprobarea deschiderii acesteia.

S-a votat: PRO – (6) UNANIM – Liliana VIȚU-EȘANU, Tatiana CRESTENCO, Orest DABIJA, Ruslan MIHALEVSCHI, Eugeniu RÎBCA, Larisa TUREA.

Ședința a fost declarată deschisă.

Propuneri la ordinea de zi:

1) Solicitare din partea DCSMA de a include pe ordinea de zi subiectul suplimentar *Cu privire la rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a sesizării Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională.*

2) La subiectul Diverse:

– propunere din partea membrului CA, Ruslan Mihalevschi, de a include pe ordinea de zi chestiunea *Cu privire la dispunerea controlului activității furnizorilor de servicii media „MEDIA CONTENT DISTRIBUTION” SRL și „REAL RADIO” SRL prin prisma respectării prevederilor legislației privind licența de emisie;*

– propunere din partea membrului CA, Orest Dabija, de a include pe ordinea de zi chestiunile *Cu privire la dispunerea controlului unor servicii media audiovizuale la capitolul respectării*

prevederilor art. 63 alin. (6) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 și Cu privire la dispunerea controlului respectării prevederilor art. 55 alin. (10) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 de către distribuitorii de servicii media;

– propunere din partea președintei CA, Liliana Vițu-Eșanu, de a include pe ordinea de zi chestiunea Cu privire la dispunerea controlului respectării prevederilor Codului electoral și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, de către unele servicii media audiovizuale.

*Dna Liliana VIȚU-EȘANU, președinta ședinței,
a pus la vot ordinea de zi cu modificările acceptate, după cum urmează:*

ORDINEA DE ZI APROBATĂ:

1) Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 (perioada monitorizată 02-08 octombrie 2023)

Raportor: Stețcaia Victoria, șef adjunct DCSMA

2) Cu privire la rezultatele controlului efectuat în temeiul Deciziei Consiliului Audiovizualului nr. 279 din 08 septembrie 2023

Raportor: Stețcaia Victoria, șef adjunct DCSMA

3) Cu privire la examinarea rezultatelor controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a sesizării Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională

Raportor: Stețcaia Victoria, șef adjunct DCSMA

4) Cu privire la examinarea cererilor de eliberare a licențelor de emisie „NG PRODUCTION” SRL pentru serviciile media audiovizuale de radiodifuziune sonoră „Radio ONE” și „Russkoe Liubimoe”

Raportor: Habravan Irina, consultant superior DLF

5) Cu privire la examinarea cererii de prelungire a licenței de emisie eliberate furnizorului de servicii media „TELESISTEM TV” SRL pentru serviciul de televiziune „Primul în Moldova”

Raportor: Habravan Irina, consultant superior DLF

6) Cu privire la examinarea cererii de eliberare a licenței de emisie furnizorului de servicii media „Real Radio” SRL pentru serviciul de televiziune „Familia”

Raportor: Habravan Irina, consultant superior DLF

7) Cu privire la examinarea petiției Instituției Private „Radio Orhei”

Raportor: Martin Sergiu, șef DLF

8) Diverse:

– Cu privire la dispunerea controlului activității furnizorilor de servicii media „MEDIA CONTENT DISTRIBUTION” SRL și „REAL RADIO” SRL prin prisma respectării prevederilor legislației privind licența de emisie

– Cu privire la dispunerea controlului unor servicii media audiovizuale la capitolul respectării prevederilor art. 63 alin. (6) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018

– Cu privire la dispunerea controlului respectării prevederilor art. 55 alin. (10) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 de către distribuitorii de servicii media

– Cu privire la dispunerea controlului respectării prevederilor Codului electoral și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, de către unele servicii media audiovizuale

S-a votat: PRO – (6) UNANIM – Liliana VIȚU-EȘANU, Tatiana CRESTENCO, Orest DABIJA, Ruslan MIHALEVSCHI, Eugeniu RÎBCA, Larisa TUREA.

Ordinea de zi a fost aprobată unanim.

3. S-a examinat: *Cu privire la rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a sesizării Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională*

A raportat: Victoria Stețcaia
Raportul DCSMA se anexează.

A fost audiat: Marian Bucătaru, avocat PP „MAN”
(Înregistrarea Video cu comentariile invitatului la ședință se păstrează în arhiva CA).

Întrebări către reprezentant:

E. RÎBCA: Din intervenția Dvs. mi-a atras atenția cuvântul proporționalitate. Credeți că în campania electorală furnizorii de servicii media nu au dreptul să retransmită programe din trecut?

REPREZENTANT: Nu am zis că nu au dreptul, am zis că, conform Codului administrativ, principiul proporționalității trebuie să aibă un scop la care vrei să ajungi și să ai o cauză. Dacă această emisiune nu ai reluat-o sau nu ai transmis-o până la perioada electorală sau campania electorală e una, dar în plină campanie electorală se pune întrebare care era rezonabilitatea sau proporționalitatea efectului acțiunilor furnizorului de servicii media în prezenta emisiune și, cumulativ, dacă în toate elementele și acele sintagme denigratoare care au fost și în luna mai și acum au un anumit substrat ascuns și indirect.

E. RÎBCA: Este o încălcare faptul că ei au retransmis această emisiune?

REPREZENTANT: Este o încălcare acele sintagme și acele fraze pe care le-au spus în emisiunea din 08 octombrie 2023, când au reluat un subiect din 14 mai 2023. Ideea că au reluat ceva din mai în plină campanie electorală, în perioada când au depus declarații în adresa CA să fie respectate acele emisiuni pe care dvs. ați spus că nu se încadrează emisiunea „Ora de ras”.

E. RÎBCA: Vreau să precizez: pe actele prezentate este semnătura dvs.?

REPREZENTANT: Nu, e altă persoană.

E. RÎBCA: Se solicită sancționarea. În acest caz întrebarea este: CA are teme să sancționeze dacă a fost reluată o emisiune din luna mai 2023?

REPREZENTANT: Noi solicităm să fie sancționat prin prisma CSMA art. 13 alin. (3) lit. c), prin prisma aceluși Regulament al CEC-ului și a raportului pe care l-a aprobat Consiliul Audiovizualului că toți furnizorii de servicii media, în perioada electorală și în campania electorală, când difuzează sau ating un subiect în cazul unui candidat electoral, trebuie să respecte anumite principii. Deci, noi vorbim de un fapt, o legătură cauzală asupra unui subiect difuzat. Noi vorbim de o faptă care a fost realizată anume pe data de 08 octombrie 2023. De unde ai luat informația din 08 octombrie este altceva. Pe 08 octombrie ai consumat o anumită acțiune. Această acțiune a adus și lezarea acelor drepturi și principii...

E. RÎBCA: Credeți că furnizorii de servicii media au dreptul să difuzeze emisiuni de satiră politică, cum este calificată această emisiune, în perioada electorală?

REPREZENTANT: E în drept sau nu în drept decide Consiliul Audiovizualului. Umorul este binevenit, dacă este la timp și are o anumită limită, dar dacă faci trimitere la anumite persoane, faci

trimitere la hoți, faci trimitere la corupție, cred că aici nu este umor. Și aici limita a fost depășită, anume și prin aceste afirmații, și a fost depășită și pentru că în campania electorală a fost reluată această emisiune.

E. RÎBCA: În art. 90 alin. (2) din Codul electoral sunt prevăzute 5 categorii de programe electorale: o emisiune precum „Ora de ras”, emisiune de satiră politică, este un program de știri și actualități? Eu zic nu, dvs. ce părere aveți?

REPREZENTANT: Art. 72 alin. (1) din Codul electoral: *Concurenții electorali participă, pe bază de egalitate, la campania electorală, beneficiază de drepturi egale în folosirea mass-mediei, în condițiile stabilite de capitolul XII.* Art. 89. Principii generale privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, cu toate subalineatele prescrise. Avem acel Regulament al CEC din 28 iulie 2023, ulterior preluat și aprobat de CA la 04 august 2023, acel raport. În preambulul aceluia raport, la acea decizie, sunt anumite principii. Dacă nu respecti principiile în baza cărora aceste acte normative au fost emise, publicate în Monitorul Oficial, și substratul emisiunilor care mai difuzează în campania electorală, care nu ar fi ea, chiar și umorul despre care vorbiți, dar folosirea în această emisiune a unor argumente nejustificate, neprobate, în deplină campanie electorală, și denumirea de corupție, hoți, are alt substrat factologic. De aceea, nu este în drept noi să spunem că este în drept să fie emisiune, umorul este binevenit, numai să fie în limită și să aibă un anumit scop și să nu atingă imaginea...

E. RÎBCA: În petiție este indicat art. 90 alin. (1) și (5). Această petiție pretinde că au fost încălcate prevederile din Codul electoral, este o premisă corectă?

REPREZENTANT: Și Codul electoral.

E. RÎBCA: Acest program de satiră politică „Ora de ras” este un program de știri și actualități? Eu zic nu. Este o emisiune de informare electorală? Eu zic nu. Este o emisiune de promovare electorală? Eu zic nu. Este o dezbatere electorală? Eu zic nu. Este program de publicitate electorală? Eu zic nu. În ce categorie din aceste emisiune se încadrează „Ora de ras”?

REPREZENTANT: „Ora de ras” nu este un SRL, este o emisiune ce aparține unui SRL, a unui furnizor de servicii media, care a depus o declarație în adresa CA și conform Regulamentului CEC. Și dacă acest subiect identificat, având licență, cu emisiunile sale subsidiare sau subscrise, chiar și cea de satiră, depune o declarație în adresa CA. Noi nu solicităm sancționarea emisiunii „Ora de ras”, ci a furnizorului de servicii media audiovizuale.

E. RÎBCA: Solicitați sancționarea furnizorului de servicii media audiovizuale – a serviciului media audiovizuale de televiziune „Jurnal TV”: 1) pentru defăimare? 2) sau pentru încălcarea legislației electorale? Sau pentru ce?

REPREZENTANT: Pentru încălcarea legislației speciale prevăzute de CSMA și Codului electoral, având la bază acea declarație pe care „Jurnal TV” a depus-o în adresa CA privind reflectarea alegerilor. Asta este premisa și temeiul pe care l-a semnat subscrisul contestatar și reprezentantul.

Comentarii:

R. MIHALEVSCHI: Întrebare către Serviciul juridic: în proiectul deciziei este menționat alin. (2) din art. 90 din Codul electoral, reiese că dacă această emisiune satirică nu este indicată în declarație, nu poate fi abordată nicio tematică electorală în acest caz?

Gr. CHIȚANU: Reiese că concurenții electorali sau candidații desemnați nu pot fi vizați decât în programele menționate la art. 90 alin. (2). Chiar dacă depuneau anterior, emisiuni de satiră, în declarație, nu era să fie aprobată declarația pentru că nu se încadra în programele menționate în

Codul electoral. Respectiv, nu pot fi vizați concurenții în niciun program decât în cele menționate. Poate să fie emisiune de satiră, dar să nu vizeze concurenții etc.

R. MIHALEVSCHI: Încerc să înțeleg ce a urmărit legiuitorul când a introdus această prevedere, poate aveți o opinie.

Gr. CHIȚANU: Probabil, ca să fie o claritate, în care programe să fie concurenții vizați, pot apărea și în alte programe care nu sunt prevăzute de legislație. Din considerent de claritate.

L. VIȚU-EȘANU: În cadrul consultărilor publice această completare era explicată prin faptul că au fost cazuri în care concurenții electorali peste noapte au apărut în programe fie de bucate, fie sportive, în care își etalau tot felul de talente.

E. RÎBCA: Mă întreb care ar fi efectul dacă „Jurnal TV” ar veni cu o cerere cu solicitarea de a include această emisiune „Ora de Ras” printre emisiunile electorale. În această emisiune sunt în permanență politicieni și orice politician este în campania electorală, este în partid, toate partidele sunt în campania electorală. Această emisiune se încadrează în cele 5 categorii din art. 90 alin. (2)?

Gr. CHIȚANU: Consider că nu se încadrează.

E. RÎBCA: Acest articol interzice emisiunile de satiră politică în perioada electorală?

Gr. CHIȚANU: Nu interzice, doar precizează că concurenții, subiecții care participă să nu fie vizați.

E. RÎBCA: Există o jurisprudență a Curții Europene de care trebuie să ținem cont și, în caz dacă se aplică astăzi o sancțiune, mă întreb dacă este conformă jurisprudenței CtEDO.

Gr. CHIȚANU: Eventual, dacă depune cerere și se acceptă, se cataloghează că emisiunea este electorală, oricum sunt niște cerințe: trebuie să fie rubrica Electorală...

E. RÎBCA: Dacă ei puneau Electorală 2023 la o emisiune „Ora de Ras”, oare este conform logicii electorale?

Gr. CHIȚANU: Mi-i greu să mă expun pe situații ipotetice. La moment este cert că în declarație nu au indicat emisiunea respectivă, emisiunea respectivă considerăm că nu face parte din cele indicate la art. 90 alin. (2).

E. RÎBCA: Scrie „se consideră programe electorale”, asta nu înseamnă „exclusiv”.

Gr. CHIȚANU: Dar, se indică în declarație. Noi nu avem un argument că este stabilit un asemenea program, dacă era în alt program care nu e stabilit, nu e indicat în declarație, era la fel încălcare. Pentru că nu era expres în declarație.

L. VIȚU-EȘANU: Ei au o declarație, în acea declarație „Ora de Ras” nu este trecută, formal ei încalcă această declarație.

În cadrul dezbaterilor/deliberărilor au luat cuvântul următorii membri:

E. RÎBCA: Suntem într-o situație care, în opinia mea, nu a fost reglementată expres și previzibil în legislația în vigoare. Pe de o parte, vreau să dau dreptate reprezentantului petiționarului pentru faptul că această categorie de emisiuni nu a fost inclusă în programele electorale, furnizorul „Jurnal TV” ar trebui să fie sancționat, doar pentru această abatere. Totuși, ce se întâmplă dacă acest furnizor de servicii media se adresează la CA cu o cerere de modificare a declarației prin care să includă „Ora de Ras” în programele electorale? Pe de o parte, în cele 5 categorii „Ora de Ras”

nicicum nu se include, pe de altă parte „se consideră” nu înseamnă o listă exhaustivă a programelor electorale, e opinia mea. În acest context, un alt argument pentru mine este jurisprudența CtEDO, potrivit căreia legislația trebuie să fie previzibilă, atunci când e vorba de îngrădiri trebuie să fie proporțională. În acest caz, mă întorc la cele două noțiuni despre care am mai discutat astăzi: pericolul social sau gravitatea faptei. Consider că, în acest caz, avem un pericol social care este de o gravitate foarte mică. Pentru asemenea apariții să sancționăm? Principiile reflectării campaniei electorale primează în raport cu o încălcare cu un pericol social de o intensitate joasă. În contextul examinării acestei spețe trebuie să pornim de la principiile reflectării campaniei electorale, prevăzute chiar în primele alineate ale Regulamentului CEC, în caz contrar va trebui să examinăm cereri de includere în lista programelor electorale a „Orei de Ras”. E important să examinăm o eventuală sancțiune și în calitate de îngrădire a libertății de exprimare. În cazul în care se va pune în discuție o eventuală sancțiune, reieșind din argumentele prezentate supra, voi vota împotriva aplicării sancțiunii.

Ședința a fost întreruptă la ora 13:08 la sugestia membrului CA, Ruslan MIHALEVSCHI, prin votul unanim al membrilor CA, și reluată peste 10 min.

R. MIHALEVSCHI: În opinia mea sunt de acord parțial cu cele spuse de dl E. Rîbca, pe viitor trebuie să ne gândim la acest subiect, mă refer la emisiunile de satiră politică, pentru că este un gen de producție jurnalistică sau nejournalistică separat. Pe de altă parte, emisiunile, altele decât sunt menționate în Codul electoral, permit a promova sau a influența imaginea politicianilor. Și în ce măsură, corect sau incorect, este realizat este foarte greu de demonstrat și analizat în monitorizări. Prevederea este absolut clară: nu pot fi vizați în alte programe decât cele menționate în Cod. Ce vom face mai departe în cazul în care furnizorii de servicii media se adresează ca aceste emisiuni să fie incluse în declarațiile de politică editorială urmează să decidem mai departe. La moment nu putem interpreta altfel această normă. Cum va fi interpretată de CtEDO acest caz este greu de prevăzut, însă este cert faptul că trebuie să asigurăm ca procesul electoral să fie conform legii. Nu sunt de acord și parțial reiese din ceea ce petiționarul anterior nu a reacționat la esența acestei emisiuni. Sunt de acord cu cele menționate în proiectul de decizie că nu putem aplica sancțiuni pe art. 13, deci nu ține de esență. Sunt de acord cu argumentul „Jurnal TV” că nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic, dar acum nu poate fi vorba de tragere la răspundere pentru stilul umoristic, ci pentru faptul că este încălcată prevederea din Codul electoral. Legea trebuie aplicată uniform.

S-a decis:

1. Se ia act de rezultatele monitorizării serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”.
S-a votat: PRO – (6) UNANIM – Liliana VIȚU-EȘANU, Tatiana CRESTENCO, Orest DABIJA, Ruslan MIHALEVSCHI, Eugeniu RÎBCA, Larisa TUREA.
2. Se admite petiția nr. 055 din 09.10.2023 din partea Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională.
S-a votat: PRO – (5) – Liliana VIȚU-EȘANU, Tatiana CRESTENCO, Orest DABIJA, Ruslan MIHALEVSCHI, Larisa TUREA. **CONTRA – (1)** – Eugeniu RÎBCA.
3. Se sancționează cu amendă în mărime de 10 000 de lei ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru nerespectarea prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, în conformitate cu art. 84 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.
S-a votat: PRO – (5) – Liliana VIȚU-EȘANU, Tatiana CRESTENCO, Orest DABIJA, Ruslan MIHALEVSCHI, Larisa TUREA. **CONTRA – (1)** – Eugeniu RÎBCA.

Motivarea votului:

E.RÎBCA: Am prezentat justificările. Aș adăuga că acest art. 90 deocamdată nu interzice să includem emisiuni ca Buna dimineața etc. în calitate de programe electorale și sunt sigur că „Jurnal TV” va face.

DECIZIA nr. 317 din 13 octombrie 2023 se anexează.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU

Ex. Lilia Guțu